

## **СИМОНЯН ЮЛІЯ ЮРІЇВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,  
кандидат юридичних наук, доцент*

### **ПЕКІНСЬКИЙ ДОГОВІР З АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ВИКОНАНЬ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЙОГО НОРМ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ**

28 квітня 2020 офіційно набув чинності та вступив в силу Пекінський договір з аудіовізуальних виконань. Пекінський договір (далі – Договір) розширює економічні і моральні права виконавців – акторів, музикантів, хореографів і представників інших творчих професій, дозволяє їм як суб'єктам суміжних прав отримувати доходи від поширення аудіовізуальних творів, в тому числі в цифровому форматі.

Пекінський договір з аудіовізуальних виконань був прийнятий Дипломатичною конференцією з охорони аудіовізуальних виконань, яка проходила в Пекіні 20 – 26 червень 2012 р., чим і пояснюється назва цього документу. Пекінський договір призваний адаптувати до реалій сучасної цифрової епохи режим охорони прав акторів, співаків, музикантів і танцівників на їх аудіовізуальні виконання, передбачений Римською конвенцією про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (1961 р.). Ці адаптовані положення, що враховують цифровий контекст, доповнюють положення Договору ВОІВ про виконання і фонограми (ДФ), який дозволив удосконалити систему охорони прав виконавців неаудіовізуальних творів і виробників фонограм.

Україна підписала Заключний акт Пекінського договору про аудіовізуальні виконання 24 червня 2012 року, але, на жаль, до самого Договору наша країна поки що не приєдналася, на відміну від Молдови і Росії. Україна ще в 2017 р. у програмі співробітництва між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності на 2018-2019 рр. прописала у сфері співробітництва сприяти виконанню міжнародних договорів, адміністративні функції яких виконує ВОІВ, та опрацювати можливість приєднання України до Пекінського договору про аудіовізуальні виконання. Однак до цього часу нічого не зроблено [1, 2].

Щодо мети Пекінського договору, він має намір зміцнити майнові права кіноакторів та інших виконавців і забезпечити їм додатковий прибуток від виконуваної роботи, що особливо цінне у зв'язку з негативними наслідками економічного спаду, викликаного пандемією COVID-19 на створення творів культури.

Цей Договір надає виконавцям можливість отримувати частку від доходів, що отримуються шляхом використання аудіовізуальної продукції. Крім того, він надає виконавцям аудіовізуальних творів – теле- і кіноакторам, музикантам, танцівникам та іншим категоріям виконавців, чотири види майнових прав щодо їх виконань, записаних в аудіовізуальних записах, таких як кінофільми: (і) право на

відтворення; (ii) право на поширення; (iii) право на прокат; і (iv) право на доведення до загального відома [3].

Право на відтворення – це право дозволяти пряме або непряме відтворення виконань, записаних в аудіовізуальних записах, будь-яким чином і в будь-якій формі. Право на поширення – це право дозволяти доведення до загального відома оригіналу і примірників виконань, записаних в аудіовізуальних записах, за допомогою продажу або іншої передачі права власності. Право на прокат – це право дозволяти комерційний прокат для публіки оригіналу і примірників виконань, записаних в аудіовізуальних записах. Право на доведення до загального відома – це право дозволяти доведення до загального відома виконань, записаних в аудіовізуальних записах, по дратах або засобами бездротового зв'язку таким чином, щоб представники публіки могли здійснювати доступ до них з будь-якого місця і в будь-який час за їх власним вибором. Це право охоплює, зокрема, інтерактивне, на вимогу, доведення до загального відома через Інтернет.

Що стосується незаписаних («живих») виконань, то Договір надає виконавцям три види майнових прав: (i) право на ефірне мовлення (за винятком випадків ретрансляції); (ii) право на повідомлення для загального відома (за винятком випадків, коли виконання уже передавалось в ефір); і (iii) право на запис.

Договір також на міжнародному рівні надає виконавцям особисті немайнові права, тобто право вимагати бути визнаним як виконавець (за винятком тих випадків, коли відсутність такого визнання продиктовано способом використання виконання) і право заперечувати проти будь-якого перекручення, спотворення або іншої зміни, здатної завдати шкоди репутації виконавця, з належним урахуванням характеру аудіовізуальних записів.

Важливо також те, що Пекінський договір дає змогу зміцнити хитке становище виконавців в аудіовізуальній індустрії, забезпечивши більш чіткі міжнародно-правові рамки для охорони їхніх прав. Він також надає змогу забезпечити охорону прав виконавців у цифровому середовищі. Крім того, Договір сприятиме захисту прав виконавців від несанкціонованого використання їхніх виконань за допомогою таких аудіовізуальних засобів, як телебачення, фільми й відео [4, С.102].

Країни, які приєдналися до Пекінському договору, погодилися передбачити в своєму законодавстві заходи із забезпечення додержання прав виконавців аудіовізуальних творів, що дозволяють ефективно протидіяти будь-яким актам порушення прав, встановлених в Договорі. Ці дії повинні включати термінові заходи щодо запобігання і стримування порушень. Але на сьогодні, на жаль, в нашій країні в цій сфері нічого не відбувається. Україна до сьогодні не приєдналася до Пекінського договору, що є негативним моментом особливо під час пандемії коронавірусу, коли обмежені різні заходи, в тому числі закриті кінотеатри, не відбуваються концерти, вистави тощо.

За даними дослідження, проведеного виданням Liga.net до початку карантинних обмежень за підсумками 2019 року, обсяг українського концертного ринку склав \$25 млн (або біля 680 млн грн). Найбільший

прибуток українським виконавцям як вчора, так і сьогодні, приносить продаж цифрового контенту. На другому місці за обсягами зборів було публічне виконання (концерти переважно), за ним йшли мобільний контент та використання треків у рекламі, на останньому місці – публічне сповіщення. Натомість, в європейському та американському шоу-бізнесі все навпаки. Саме роялті, що сплачуються телеканалами, радіостанціями та кабельними операторами, складає значну частину прибутку правовласників. [5]. На теперішній час ці показники значно зменшені в силу обставин щодо карантинних обмежень.

Також 2020 – 2021 роки були не надто щасливими для кінематографа. Саме він постраждав від пандемії дуже сильно. Перервані зйомки, скасовані фестивалі, зачинені кінотеатри та відкладені на невизначений час прем'єри. При цьому ніяких державних гарантій щодо підтримки діяльності виконавців в період коронавірусу немає.

За існуючим досі порядку актор отримує гонорар, розмір якого визначається при укладенні контракту на зйомку, цю суму виплачують до виходу фільму на екрани. Але якщо фільм вдався, його ще багато-багато разів передадуть в ефір, подивляться в Інтернеті. Прибуток за все ці відтворення осідає у продюсера, актори ж нічого додатково не отримують. Можливість цю ситуацію виправити шукали багато років і, нарешті, знайшли, вписавши її в Пекінський договір.

Тому вважаємо, що на сьогодні сформувався абсолютно новий цифровий ринок аудіовізуальних творів, для якого не були сформовані практики винагороди виконавців. Пекінський договір – це новий інструмент для охорони прав артистів при створенні аудіовізуальних творів. Він має на увазі єдність правової системи для всіх учасників договору, можливість судів в кожній з країн вживати заходів щодо захисту по відношенню до всіх творців аудіовізуальних творів. Коронакриза в черговий раз показала, що система охорони інтелектуальних прав потребує модернізації. В іншому випадку вона не буде відповідати сучасним реаліям цифрового світу.

Отже, підписання Пекінського договору Україною дозволить цифровому простору стати одним з основних каналів монетизації аудіовізуальних творів та першими ефект від цього підписання повинні відчутти представники кіно і театру: індустрій-лідерів з розповсюдження аудіовізуального контенту.

### ***Список використаної літератури:***

1. Геннадій Андрощук. Набув чинності Пекінський договір ВОІВ з аудіовізуальних виконань. – 04.05.2020. [Електронний ресурс]: – режим доступу : <https://yur-gazeta.com/golovna/nabuv-chinnosti-pekinskiy-dogovir-voiv-z-audiovizualnih-vikonan.html>
2. Програма співробітництва між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності на 2018-2019 від 06.10.2017 р. [Електронний ресурс]: – режим доступу : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999\\_001-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999_001-17#Text)

3. Основные положения Пекинского договора по аудиовизуальным произведениям. [Електронний ресурс]: – режим доступу: [https://www.wipo.int/treaties/ru/ip/beijing/summary\\_beijing.html](https://www.wipo.int/treaties/ru/ip/beijing/summary_beijing.html)
4. Луців І.В., Інтелектуальна власність. (частина 1). Система охорони інтелектуальної власності: навчальний посібник. Луців І.В., Скляр Р.А., Шанайда В.В. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 112 с.
5. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності: проект. М. Київ, 13.09.2019. [Електронний ресурс] :– режим доступу : <https://intelvlas.com.ua/wpcontent/uploads/>

**Ключові слова:** Пекинський договір з аудіовізуальних виконань, майнові права виконавців, немайнові права, цифрова епоха, охорона прав артистів.

**Ключевые слова:** Пекинский договор по аудиовизуальным исполнениям, имущественные права исполнителей, неимущественные права, цифровая эпоха, охрана прав артистов.

**Key words:** Beijing Treaty on Audiovisual Performances, property rights of performers, non-property rights, digital age, protection of artists rights.

### **АНТОНЮК УЛЯНА ВАСИЛІВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу  
Івано-Франківського юридичного інституту,  
кандидат юридичних наук, доцент*

### **ОХОРОНА ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ**

У сучасних реаліях актуальною є постановка питання щодо правових аспектів охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні з огляду на існуючу в нинішніх умовах ситуацію із порушеннями прав інтелектуальної власності. Зокрема, ще у 2020 році, Україна була внесена до країн другого пріоритету, що за масштабами порушень та їх наслідками поступаються лише Китаю, який посідає першу позицію [1]. Тому, сьогодні, для України дуже важливо створити і напрацьовувати далі ефективний та дієвий механізм захисту прав інтелектуальної власності. Слід відмітити, що на законодавчому рівні, пропонуються різні способи захисту прав інтелектуальної власності: адміністративно-правовий, цивільно-правовий, кримінально-правовий тощо. У рамках даного дослідження пропонуємо звернути увагу, саме на кримінально-правових способах захисту та охорони прав інтелектуальної власності як найефективніших.

Власне, у Кримінальному Кодексі України є окремі статті, які присвячені захисту прав інтелектуальної власності, і розміщені вони у Розділі V Кримінального Кодексу України «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» [2]. Зокрема, йдеться про ст. 176 Кримінального